

Institute for Research
& Planning in Higher Education

Higher Education Letter

Print ISSN: 2008-4617

National Organization
for Educational Testing

Identifying and Prioritizing the Fields and Obstacles of Educational Entrepreneurship in Tabriz

Mina Mohammadi Harglan¹, Peyman Yarmohammadzadeh², Behbod Yarigholi³

1. Master's student in educational management iran- Tabriz; (Corresponding Author), Email: 1376minamohammadi@gmail.com

2. Associate Professor of Azerbaijan Shahid Madani University iran-tabriz. Email: dr.peyman.ymz@gmail.com .

3. Associate Professor of Azerbaijan Shahid Madani University iran-tabriz. Email: behboud.yarigholi@yahoo.com.

Article Info	ABSTRACT
<p>Article Type: Research Article</p> <p>Received Received in revised form Accepted Published online</p>	<p>Objective: The purpose of this research is to identify and prioritize the fields and obstacles of educational entrepreneurship according to experts of educational entrepreneurship in Tabriz city.</p> <p>Methods: This research has been conducted in a combined way. The qualitative stage of this research has been exploratory content analysis, and open, central and selective coding has been used for data analysis. At this stage, 14 interviewees from the professors of Tabriz University and Shahid Madani University of Azerbaijan pointed out the fields and obstacles of educational entrepreneurship. In the quantitative stage, the method of which was descriptive-survey, 217 people were selected from among 530 professors, students and graduates of educational sciences in Tabriz and Shahid Madani universities of Azerbaijan using Morgan's table and They were tested using the questionnaire of the result of the qualitative stage. Data analysis was done using descriptive-inferential statistical tests.</p> <p>Results: In this research, in the qualitative part, after open and central coding, 4 general categories were obtained in the field of educational entrepreneurship, and 7 general categories were obtained in the barriers section. The categories related to the fields include 1) teaching method 2) the establishment of educational centers 3) equipment and educational aid products 4) educational software and the categories related to obstacles include 1) the poor quality of the structure of the educational system 2) motivational obstacles 3) economic obstacles 4) skill obstacles 5) communication obstacles 6) cognitive obstacles 7) social obstacles. At the end of the research, a questionnaire was created based on the obtained data. In the quantitative part of the confirmatory factor analysis test results, 4 factors related to contexts and 7 factors related to obstacles were confirmed. Friedman's test was used to prioritize fields and obstacles.</p> <p>Conclusion: A successful educational entrepreneur needs to identify educational fields and barriers, therefore, in this research, the most important field of educational entrepreneurship is related to teaching methods and the most basic barrier is related to cognitive barriers.</p> <p>Keywords: Fields, obstacles, prioritization, educational entrepreneurship.</p>

Cite this article: Mohammadi harglan, Mina; Yarmohammadzadeh, peyman; yarigholi, Behboud (2024). Identifying and prioritizing the fields and obstacles of educational entrepreneurship in Tabriz. *Higher Education Letter*, 17 (68):32-51pages. DOI: 10.22034/hel.2024.1998931.1872

© The Author(s).

Publisher: Institute for Research & Planning in Higher Education & National Organization of Educational Testing

شناسایی و اولویت بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی در شهر تبریز

مینا محمدی هرگلان^۱، پیمان یارمحمدزاده^۲، بهبود یاری قلی^۳

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران؛ (نویسنده مسئول)، رایانامه: 1376minamohammadi@gmail.com
۲. دانشیار دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. رایانامه: dr.peyman.yzm@gmail.com
۳. دانشیار دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. رایانامه: behboud.yarigholi@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>دریافت: اصلاح: پذیرش: انتشار:</p>	<p>هدف: هدف این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی از نظر متخصصان کارآفرینی آموزشی در شهر تبریز است.</p> <p>روش پژوهش: این پژوهش به صورت ترکیبی صورت گرفته است. مرحله کیفی این پژوهش، تحلیل محتوای عرفی به روش اکتشافی بوده است و برای تحلیل داده‌ها از کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شده است. در این مرحله ۱۴ نفر مصاحبه شونده از اساتید دانشگاه تبریز و شهید مدنی آذربایجان به زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی اشاره کردند. در مرحله کمی که روش آن توصیفی-پیمایشی بود از بین ۵۳۰ نفر از شامل اساتید، دانشجویان و فارغ التحصیلان تحصیلات تکمیلی رشته‌ی علوم تربیتی در دانشگاه‌های تبریز و شهید مدنی آذربایجان ۲۱۷ نفر با استفاده از جدول مورگان انتخاب گردیده و با استفاده از پرسشنامه‌ی نتیجه‌ی مرحله‌ی کیفی تنظیم گردیده بود مورد آزمون قرار گرفتند. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی-استنباطی (کالموگروف اسمیرنوف، آزمونهای برازش مدل پژوهش، و آزمون فریدمن) انجام گرفت.</p> <p>یافته‌ها: در این پژوهش در بخش کیفی بعد از کدگذاری باز و محوری در قسمت زمینه‌های کارآفرینی آموزشی ۴ مقوله کلی و در قسمت موانع به ۷ مقوله کلی به دست آمد. مقوله‌های مربوط به زمینه‌ها شامل (۱) روش تدریس (۲) تاسیس مراکز آموزشی (۳) تجهیزات و محصولات کمک آموزشی (۴) نرم‌افزارهای آموزشی و مقوله‌های مربوط به موانع شامل (۱) کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی (۲) موانع انگیزشی (۳) موانع اقتصادی (۴) موانع مهارتی (۵) موانع ارتباطی (۶) موانع شناختی (۷) موانع اجتماعی می‌باشد. در پایان پژوهش براساس داده‌های به دست آمده پرسشنامه‌ای ساخته شد. در بخش کمی نتایج آزمون تحلیل عاملی تاییدی، ۴ عامل مربوط به زمینه‌ها و ۷ عامل مربوط به موانع را مورد تایید قرار داد. برای اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع از آزمون فریدمن استفاده شد.</p> <p>نتیجه‌گیری: یک کارآفرین آموزشی موفق نیازمند شناسایی زمینه‌ها و موانع آموزشی است لذا در این پژوهش مهم‌ترین زمینه کارآفرینی آموزشی مربوط به ارائه روش تدریس است و اساسی‌ترین مانع مربوط به موانع شناختی می‌باشد.</p> <p>کلیدواژه‌ها: زمینه‌ها، موانع، اولویت‌بندی، کارآفرینی آموزشی.</p>

استناد: محمدی هرگلان، مینا؛ یارمحمدزاده، پیمان؛ یاری قلی، بهبود (۱۴۰۳). شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی در تبریز. *نامه آموزش عالی*، ۱۷

DOI: 10.22034/hel.2024.1998931.1872 (۶۸)، ۵۱-۳۲ صفحه.

ناشر: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سازمان سنجش آموزش کشور

حقوق مؤلف © نویسندگان.

مقدمه

امروزه دگرگونی‌های شگرف و عظیمی که در زندگی نوع بشر به واسطه رشد فزاینده صنعت و تکنولوژی صورت پذیرفته موجب شده است تا کشورهای مختلف راهکارهای مناسبی را برای بهره‌گیری هرچه بیشتر از این تحولات اتخاذ کند. شرایط اقتصادی کشورها به گونه‌ایست که نیاز به ایجاد و توسعه کسب و کارها روز به روز بیشتر احساس می‌شود. شرایط اقتصادی، صنعتی، اجتماعی و فرهنگی امروز کشور به گونه‌ای است که حل مشکلات و تنگناها، الگوها و راه‌حل‌های جدید متفاوتی را طلب می‌کند. در این شرایط دولت‌ها باید در کارآفرینی سرمایه‌گذاری کنند و با تربیت کارآفرینان روند ایجاد درآمد و اشتغال‌زایی را بهبود دهند کارآفرینانی که می‌توانند با استفاده از نیروی خلاقانه، قابلیت‌ها و توانایی‌های خود در توسعه همه جانبه کشور سهیم باشند. متأسفانه در بسیاری از کشورها به ویژه کشورهای جهان سوم و کشورهای در حال توسعه بنا به دلایل مختلف به این امر مهم توجه نمی‌شود (احمدپورداری، ۱۳۸۰). در سال‌های اخیر اهمیت کارآفرینی به عنوان موتور محرکه اقتصاد جوامع شناخته شد، فرآیند کارآفرینی در رشته‌های علمی مختلف مورد مطالعه و تبیین قرار گرفته و موضوع کارآفرینی به طور جدی در حوزه‌های مختلف فعالیت مطرح شده است، از جمله می‌توان به حوزه‌های کارآفرینی صنعتی، کارآفرینی بازرگانی، کارآفرینی گردشگری، کارآفرینی سلامت، کارآفرینی روستایی، کارآفرینی فرهنگی، کارآفرینی هنری و... اشاره کرد. کارآفرینی آموزشی از جمله حوزه‌هایی است که در سال‌های اخیر در دنیا به آن توجه شده است و کارآفرینان آموزشی منشا تحولات هیجان‌انگیزی در نظام‌های آموزشی بوده‌اند (هس^۱، ۲۰۰۷). کارآفرینی آموزشی به معنای ایجاد نوآوری در فرآیندها، محصولات، خدمات، مشتریان، منابع و ساختارهای آموزش رسمی و غیررسمی می‌باشد. تغییر و تحولات سریع حوزه‌های وابسته به آموزش، مثل تحولات در فناوری اطلاعات و ارتباطات، ورود فناوری‌های نوین به حوزه آموزش و روش‌ها و رویکردهای نوین آموزشی از یکسو و محدودیت‌های روزافزون حوزه آموزش مثل مسائل ناشی از ساختارهای بروکراتیک آموزش‌های دولتی، عدالت آموزشی، دسترسی به آموزش باکیفیت، محدودیت‌های مالی آموزش، کارایی آموزش و مسائلی از این دست، از سوی دیگر ضرورت کارآفرینی در حوزه آموزش را نمایان کرده است (لاکتوس^۲، ۲۰۱۶).

کارآفرینی آموزشی مترصد شناسایی فرصت‌های کسب و کار آموزشی می‌باشد (پورمسگری و قاسمی، ۱۳۹۵). موقعیت‌ها و فرصت‌های موجود در بازار کار که می‌تواند فرصتی برای آغاز فعالیت‌های کارآفرینانه برای دانشجویان باشد و افراد با توجه به رشته تحصیلی و زمینه تخصصی خود، با فرصت‌شناسی و خلاقیت بتوانند با فعالیت در آن زمینه‌ها یک شغل و درآمد برای خود و دیگران ایجاد کرده و با این عمل نیازهای جامعه را برطرف نمایند (نصر اصفهانی، ۱۳۹۱). زمینه‌های کارآفرینی در مقابل دید همگان قرار ندارند و فقط افراد خلاق، که ذهنی و اگر دارند، می‌توانند این زمینه‌ها را شناسایی کنند. شناسایی دقیق و ارزیابی درست زمینه‌های کارآفرینی مرحله بسیار مهم در فرآیند کارآفرینی آموزشی است، بسیاری از کسب و کارهای مهم در نتیجه شناسایی مشکلات به‌وسیله کارآفرین، اعم از مشکلات شخصی خود و یا مشکلات، کمبودها، نیازها و مسائلی که در سطح جامعه برای دیگران به وجود می‌آید و اقدام وی برای حل آنها به وجود می‌آید. فردی ممکن است در یادگیری درسی خاص در دوره دبیرستان دچار مشکل بوده باشد؛ او بعداً روش خاصی برای یادگیری آن درس ابداع می‌کند و آن را تجاری می‌سازد، و یا وقتی که می‌بیند دانش‌آموزان از یک درس خاص فراری هستند، این مشکل را به عنوان فرصت و زمینه‌ای برای طراحی روشی جذاب برای یادگیری آن درس شناسایی می‌کند. علاوه بر این، می‌توان از دیگران نیز برای شناسایی زمینه‌ها استفاده کرد. معمولاً انجام کار تیمی برای شناسایی فرصت‌ها و زمینه‌ها، اثربخشی بیشتری نسبت به فعالیت انفرادی دارد. افرادی که به موفقیت‌های بسیار بزرگ دست یافته‌اند، به این نتیجه رسیدند که به‌تنهایی توانایی مالی و فکری لازم برای ایجاد کسب و کار را ندارند، ولی با همکاری یکدیگر قادر به انجام کارها هستند. کارگروهی، که هوشمندانه ترتیب داده شده باشد، موجب می‌شود تا در کسب و کارتان با افراد مختلفی در ارتباط باشید و ایده شما بتواند با احتمال بیشتری به مرحله عمل درآید (آهنچیان، ۱۳۹۸). رشته‌ی علوم تربیتی جزء رشته‌هایی هستند که در حوزه آموزش قرار دارند و افرادی که در این حوزه کار می‌کنند درباره‌ی کارآفرینی آموزشی تفکر نکرده و اهمیت نمی‌دهند. کارآفرینی آموزشی در این حوزه می‌تواند تأسیس یک مدرسه غیرانتفاعی، آموزشگاه یا واحدهای خدماتی مثل (مراکز آموزشی برای کودکان، سالمندان، بانوان، جوانان بی‌سرپرست و قشر کم‌درآمد (جوانان مراکز بهزیستی)، مراکز آموزشی مهارت‌های شغلی و سازمانی، مراکز آموزشی برای کودکان بیش‌فعال و نقص توجه، تشکیل کارگاه‌های آموزشی، ایجاد مراکز خدمات مشاوره‌ای) و هم‌چنین تولید اقلام و محصولات موردنیاز سازمان‌های آموزشی (مثل طراحی کتاب‌ها و نشریه‌ها و مجلات با روش‌های متنوع و جدید، تولید بازی‌های فکری) و تولید نرم‌افزارهای آموزشی (مثل اپلیکیشن‌های آموزشی برای بازید غیرحضور در شرایطی مثل شیوع یک بیماری ویروسی، طراحی اپلیکیشن‌های ورزشی، راه‌اندازی وبسایت‌های آموزشی و اپلیکیشن‌های مشاوره‌ای) و ارائه‌ی یک روش تدریس جدید (مثلاً برای دروس

1. Hess

2. Lacatus

ریلیزی و علوم) باشد. افرادی که در حوزه‌ی علوم تربیتی تحصیل می‌کنند، می‌توانند در این زمینه‌های ذکر شده نیز فعالیت کارآفرینانه داشته باشند. کارآفرینی آموزشی فرآیند شناسایی فرصت‌ها، ایده پردازی، نوآوری، ایجاد کسب و کارها و تاسیس مراکز و بنگاه‌های تولید و عرضه محصولات آموزشی است. هرچند ممکن است فعالیت‌های کارآفرینان آموزشی بخش کوچکی از نظام آموزشی را شامل شود، اما بسیاری از نوآوری‌ها و تحولات آموزشی به وسیله کارآفرینان آموزشی انجام می‌شود (هس، ۲۰۰۷) در حوزه مورد بحث ما منظور از فرصت، زمینه‌های کارآفرینی آموزشی است که از راه‌های گوناگون و به صورت‌های مختلف ظهور می‌کنند. کسب و کاری که کارآفرین قصد راه‌اندازی آن را دارد، مبتنی بر یک فکر و ایده جدید است که یا مشکلی را برآورده و یا نیاز ناشناخته‌ای را، که به آن توجهی نشده است، شناسایی می‌کند که در اصطلاح تجاری به آن شکاف بازار گویند (حسن مرادی، ۱۳۸۵). مسائل مختلف آموزشی و نیازهای پاسخ داده نشده نظام آموزشی فرصت‌های خوبی را برای کارآفرینی ایجاد می‌کنند.

اگر چه کارآفرینی آموزشی در شرایط مطلوب منجر به ارتقا پیامدهای آموزشی می‌گردد با این حال چالش‌ها و موانع جدی در مسیر تحقق کامل پتانسیل‌های آن وجود دارد. از جمله این چالش‌ها و محدودیت‌ها، وجود برخی سیاست‌های بازدارنده فقدان بازارهای سرمایه‌ای مناسب و فقدان یا کمبود دسترسی به نیروی انسانی متخصص و کارآمد در شرایط ضروری، الزامی است (هس و کاپان، ۲۰۰۷). بنابراین بدون توجه کافی به این چالش‌ها و داشتن راهبردها و برنامه‌هایی برای مقابله با آنها نمی‌توان به موفقیت برنامه‌های کارآفرینی آموزشی امیدوار بود. این چالش‌ها با یکدیگر ارتباط تعاملی و همپوشانی زیادی دارند و یکدیگر را تقویت می‌نمایند. از این رو در بسیاری از جوامع تلفیقی همه و یا برخی از این چالش‌ها است که مانع از بروز و تقویت کارآفرینی آموزشی می‌شود. اعلامی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «کارآفرینی آموزشی فرصت‌ها و چالش‌ها» نشان داد زمینه‌های خوبی برای کارآفرینی به وجود آمده است. از جمله آن‌ها می‌توان به تولید دانش جدید و ایجاد نیاز برای افراد و جامعه، تغییر انتظارات از آموزش، توجه به پاسخگویی به مشتری و خدمات شایسته به آن‌ها اشاره کرد. داوود قرونه و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «کارآفرینی آموزشی رویکردی نوین در رشته علوم تربیتی» نشان داد کارآفرینی از دو مسیر با حوزه آموزش و علوم تربیتی ارتباط پیدا می‌کند. یکی آموزش کارآفرینی که طی آن موضوع کارآفرینی در مدارس و دانشگاه‌ها در رشته‌های مختلف تحصیلی آموزش داده می‌شود و دیگری کارآفرینی آموزشی که همان راه‌اندازی یک کسب و کار نوآورانه در یکی از حوزه‌های مختلف و متنوع آموزشی است. خشکاب و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «کارآفرینی آموزشی، فرهنگ کارآفرینی چالش‌ها و راهکارها» نشان داد متقاعد ساختن دولت‌مردان نسبت به مزایای کارآفرینی آموزشی و تاثیر آن بر ارتقاء آموزش در راستای حمایت کارآفرینان آموزش نکته‌ای است که انتظار می‌رود برنامه‌ریزان آموزشی با آگاهی و درک دقیق سیاست‌های کلی تدوین شده توسط سیاست‌گذاران به خوبی از عهده آن برآیند. ویسمن در پژوهشی با عنوان «چالش‌هایی برای نوآوری و کارآفرینی در آموزش» نشان داد که باید به آموزش به عنوان یک پروژه ملی تمرکز کرد و به بررسی شیوه‌های نوآورانه و کارآفرینی و توسعه آن پرداخت. به طور مشخص با در نظر گرفتن عدالت آموزشی در مدارس، خصوصی‌سازی بخش دولتی در آموزش و پرورش، ایجاد نوآوری و کارآفرینی در دانش و مهارت‌ها می‌توان بر چالش‌های پیش رو کارآفرینی آموزشی غلبه کرد. ماریا (۲۰۱۵) در پژوهشی با هدف «کارآفرینی در آموزش و پرورش» به این نتیجه دست یافت که کارآفرینی تنها ویژگی مدارس خصوصی نیست، بلکه مدارس دولتی نیز از آن استفاده می‌کنند. در حقیقت مدیران مدارس دولتی باید اصلاحات آموزشی را با تقاضای مشتریان مختلف مدیریت کنند و به چالش‌های گوناگونی که با آن‌ها روبه‌رو می‌شوند با انجام نوآوری‌های آموزشی جدید، ایجاد فرهنگ و ساختار جدید در مدرسه پاسخی موثر بدهند. کارآفرینی آموزشی مهم‌ترین مساله اجتماعی و فرایندی انسانی است که با دگرگونی‌های اجتماعی و اقتصادی و آموزشی پیوند محکمی دارد. در نظام آموزشی می‌توان از فرصت‌ها استفاده کرد. مسائل حاضر را با نگاهی تازه دید. در بیشتر مواقع نگاه نوآورانه می‌تواند حلال مشکلات باشد. نگاه تازه به خود مسئله و یا استراتژی حل مسئله ما را قادر خواهد ساخت تا بتوانیم در حل مسائل آموزشی پیشرو باشیم، فرصت‌ها را ببینیم و آینده بهتر برنامه‌ریزی کنیم.

با توجه به اهمیت شایان توجه آموزش در ارتقای اصلی‌ترین زیرساخت‌های یک جامعه، و با عنایت به اهمیت بروز بودن و متناسب بودن آموزش با اقتضانات روز جامعه، کارآفرینی آموزشی از اهمیت دو چندان برخوردار می‌شود تا جایی که برخی‌ها حتی آن را پیش‌نیاز برخورداری از یک نظام آموزشی مؤثر و موفق می‌دانند. از سوی دیگر به دلیل زیاد بودن تعداد رشته‌هایی که در حوزه آموزش فعال هستند مانند علوم تربیتی که

1 .Hess

2 . Hess and kapan

3 .Mariya

خود شامل رشته‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، برنامه‌ریزی درسی، تحقیقات آموزشی، روانشناسی تربیتی، تکنولوژی آموزشی و ... می‌باشد، نیاز به کارآفرینی آموزشی در این حوزه اهمیت پیدا می‌کند. عواملی چون بروزرسانی مداوم دانش، تغییر نیازهای آموزشی، کمبود بودجه در موسسات آموزشی، بیکاری فارغ‌التحصیلان در رشته‌های حوزه آموزش، پایین بودن کیفیت آموزش، کمک به اقتصاد کشور، ایجاد استقلال مالی و درآمدی برای موسسات آموزشی، کمبود خلاقیت و نوآوری در نظام آموزشی، ساختار خشک نظام آموزشی، اثربخش نبودن روش‌های آموزشی سنتی و قدیمی، شکوفاسازی استعدادها و خلاقیت‌های دانشجویان علوم تربیتی، دسترسی به یافته‌ها و علم و فناوری جدید در حیطه آموزش، تغییر نیازهای جامعه، تغییرات تکنولوژی و کمک به توسعه دولت باعث شده است که کارآفرینی آموزشی به یکی از حوزه‌های مهم در کسب و کارهای کارآفرینانه تبدیل شود. از این رو شناسایی زمینه‌ها و فرصت‌های کارآفرینی آموزشی و موانع آن از اهمیت زیادی برخوردار است. روشن است که در حوزه مورد بحث منظور از زمینه، زمینه‌های کارآفرینی آموزشی است که از راه‌های گوناگون و به صورت مختلف ظهور می‌کنند. مسائل مختلف آموزشی و نیازهای پاسخ داده نشده نظام آموزشی، فرصت‌های خوبی را برای کارآفرینی ایجاد می‌کنند. اما چالش‌های زیادی بر سر راه موفقیت فرآیند کارآفرینی آموزشی وجود دارد که بدون توجه کافی به این چالش‌ها و داشتن راهبردها و برنامه‌هایی برای مقابله با آن‌ها نمی‌توان به موفقیت برنامه‌های کارآفرینی آموزشی امیدوار بود. این چالش‌ها با یکدیگر ارتباط تعاملی و هم‌پوشانی زیادی دارند و یکدیگر را تقویت می‌نمایند (رضایی‌زاده و اعلامی، ۱۳۹۶). برای موفقیت در زمینه کارآفرینی آموزشی باید زمینه‌ها و فرصت‌های نیازهای بازار آموزش، موانع و چالش‌هایی که مانع از بروز و تقویت کارآفرینی آموزشی می‌شود، شناسایی شده و بسترهای اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی آنها فراهم شود. شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی کمک شایانی به توسعه کارآفرینی آموزشی خواهد کرد، لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی به این سوال پاسخ خواهد داد که زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی از دیدگاه متخصصان کارآفرینی آموزشی در شهر تبریز کدامند؟

روش پژوهش

در این تحقیق به منظور شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی در شهر تبریز، از چهارچوب تحقیق ترکیبی (کیفی-کمی) استفاده شده است که روش مطالعه در بخش کیفی تحلیل محتوای عرفی به روش اکتشافی و در بخش کمی توصیفی-پیمایشی بوده است. با توجه به آن که پژوهش حاضر شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی است، لذا دیدگاه خردگرایانه کمی نمی‌تواند به تنهایی مبنای تحقیق قرار گیرد. و از سوی دیگر پژوهش ترکیبی به دلیل آنکه روش‌های کمی و کیفی نقاط قوت یکدیگر را تقویت و نقاط ضعف یکدیگر را می‌پوشانند قادر به ارائه تفسیری قوی تر خواهد بود و با ترکیب یافته‌های کمی و کیفی می‌توان به یک دید کلی در مورد یافته‌ها دست یافت، به همین منظور رویکرد ترکیبی (آمیخته) کیفی و کمی در دستور کار پژوهش قرار گرفت. (کیامنش، ۱۳۹۴). این روش در سه مرحله اجرا می‌شود، بطوری‌که ابتدا زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی از دیدگاه متخصصان کارآفرینی آموزشی، با استفاده از روش کیفی و به شیوه مصاحبه شناسایی شده و سپس از این اطلاعات جهت تهیه ابزار برای بررسی کمی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی در شهر تبریز استفاده می‌شود. مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر در بخش کیفی معطوف به اساتید و متخصصان کارآفرینی آموزشی در رشته علوم تربیتی دانشگاه‌های دولتی شهر تبریز بود که به روش نمونه‌گیری هدفمند ملاک‌مدار (ملاک: اساتید دانشگاه رشته‌های تحصیلی حوزه آموزش مثل علوم تربیتی و روانشناسی تربیتی) انتخاب گردیده و با استفاده از سئوالات نیمه ساختار یافته تا رسیدن به اشباع نظری مورد مصاحبه قرار گرفتند که یافته‌های مصاحبه در نفر چهاردهم به حد اشباع رسید. سپس مصاحبه‌ها بر روی کاغذ پیاده شد و کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام گردید. در قسمت پژوهش کمی هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده توصیفی و از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری برای بخش کمی که شامل اساتید، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی رشته‌های علوم تربیتی در دانشگاه‌های تبریز و شهید مدنی آذربایجان می‌باشند که دلیل انتخاب سه گروه جامعه آماری مذکور ماهیت موضوع کارآفرینی آموزشی است که همه گروه‌ها می‌توانند در آن زمینه فعال باشند. حجم جامعه آماری مطالعه ۵۳۰ نفر می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه مورد نیاز جهت برآورد پارامتر مورد نظر در بخش کمی (شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی) از جدول مورگان استفاده شد و مطابق با این جدول برای ۵۳۰ نفر جامعه‌ی آماری ۲۱۷ نفر به عنوان حجم نمونه با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی انتخاب گردیدند. در این پژوهش در بخش کمی ابزار اصلی سنجش، پرسشنامه‌ی محقق ساخته‌ای است که حاصل پژوهش کیفی است. این پرسشنامه شامل دو بخش است که بخش اول شامل سوال‌های جمعیت‌شناسی (سن، جنسیت، میزان تحصیلات، رشته‌ی تحصیلی، سابقه کار، نوع پاسخ دهنده) و بخش دوم شامل سوال‌های تخصصی می‌باشد. پرسشنامه‌ی مذکور از ۴۵ سوال تشکیل شده بود و با استفاده از طیف لیکرت ۵ درجه‌ای به عنوان مقیاس مورد نظر، طراحی و پس از تایید روایی صوری و محتوایی و روایی سازه توسط پنل خبرگان و پایایی آلفای کرانباخ مورد استفاده قرار

گرفتند که اطلاعات مربوط به روایی سازه به دلیل اینکه پرسشنامه مطالعه مذکور جزو یافته های مطالعه می باشد در قسمت یافته ها ارائه گردیده است.

جهت تعیین پایایی پرسشنامه ضریب آلفای کرونباخ برآورد می شود. در این پژوهش نتایج آلفای کرونباخ مطالعه مقدماتی نشان داد که پایایی پرسشنامه مناسب می باشد. در ادامه، پایایی هر بخش به تفکیک مورد بررسی قرار گرفته است و در جداول مربوطه شاخص های توصیفی سوالات شامل همبستگی سوال با کل پرسشنامه و ضرایب پایایی بقیه سوالات با حذف هر سوال برای هر حیطه آورده شده است. در این جداول همبستگی هر گویه با نمره کل پرسشنامه محاسبه و گزارش شده است.

جدول ۱. آلفای کرونباخ گویه های موجود در پرسشنامه

آلفای کرونباخ	تعداد گویه
۰/۹۲۷	۴۵

براساس نتایج جدول (۱) مشخص شده است که میزان پایایی به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۲۷ می باشد که نشان از پایایی بالای ابزار اندازه گیری است.

برای تجزیه و تحلیل داده های آماری پژوهش حاضر، ابتدا اطلاعات حاصل از پرسشنامه ها استخراج و در جدول اطلاعات کلی تنظیم شد سپس کلیه داده ها از طریق نرم افزارهای آماری SPSS 26 – Lisrel در دو بخش روش های توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تجزیه و تحلیل توصیفی، پس از توصیف متغیرهای جمعیت شناختی، نمرات حاصل از اجرای پرسش نامه های پژوهش و نمرات محاسبه و گزارش شده است. در بخش روش های استنباطی برای تعمیم نتایج به دست آمده از نمونه به جامعه آماری پژوهش، داده ها از لحاظ نرمال بودن بررسی گردیده و برای الویت بندی آنها آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته ها

سوال پژوهش

چه زمینه ها و فرصت هایی برای کارآفرینی آموزشی وجود دارد؟

در قسمت زمینه های کارآفرینی آموزشی ۴ مقوله کلی و در قسمت موانع به ۷ مقوله کلی به دست آمد. مقوله های مربوط به زمینه ها شامل (۱) روش تدریس (۲) تاسیس مراکز آموزشی (۳) تجهیزات و محصولات کمک آموزشی (۴) نرم افزارهای آموزشی و مقوله های مربوط به موانع شامل (۱) کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی (۲) موانع انگیزشی (۳) موانع اقتصادی (۴) موانع مهارتی (۵) موانع ارتباطی (۶) موانع شناختی (۷) موانع اجتماعی می باشد.

موانع کارآفرینی آموزشی از دیدگاه متخصصان کارآفرینی آموزشی کدامند و اولویت بندی آنها به چه صورت است؟

جهت بررسی این سوال نیز از پژوهش کیفی و با رویکرد استقرایی و به روش تحلیل محتوایی عرفی، برای تجزیه و تحلیل داده ها آن از کدگذاری باز و محوری استفاده شد. پس از کدگذاری و ۷ مولفه موانع کارآفرینی آموزشی شامل کیفیت ضعیف نظام آموزشی، موانع انگیزشی، موانع شناختی، موانع ارتباطی، موانع مهارتی، موانع اقتصادی و موانع اجتماعی در کارآفرینی آموزشی شناسایی شدند.

در قسمت موانع کارآفرینی آموزشی بار عاملی مربوط به کیفیت ضعیف نظام های آموزشی معادل با ۰/۴۳، موانع انگیزشی معادل با ۰/۴۷، موانع اقتصادی ۰/۴۱، موانع مهارتی ۰/۴۱، موانع ارتباطی ۰/۵۴، موانع شناختی ۰/۳۷ و موانع اجتماعی ۰/۳۳ می باشد. بنابراین این مولفه ها می توانند به عنوان موانعی برای کارآفرینی آموزشی باشند.

در قسمت اولویت‌بندی موانع بالاترین میانگین رتبه (۴/۷۵) به مولفه موانع شناختی اختصاص دارد و در رتبه‌های بعدی به ترتیب مولفه مهارتی با میانگین رتبه (۴/۷۴)، موانع ارتباطی با میانگین رتبه (۴/۵۰)، موانع اقتصادی (۳/۹۳)، کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی با میانگین رتبه (۳/۸۷)، موانع انگیزشی با میانگین رتبه (۳/۲۵)، موانع اجتماعی با میانگین رتبه (۲/۹۶) است.

عامل دیگر حاصل از نتایج موانع انگیزشی می‌باشد. طبق این نتایج دیربازده بودن فعالیت‌های آموزشی، عدم علاقه و رغبت به این نوع از کارآفرینی، مهارت کم کارآفرینان در این حوزه و عدم علاقه و همکاری متخصصان تعلیم و تربیت با متخصصان سایر حیطه‌های علمی همچون فناوری، روانشناسی، نبود انگیزه و رغبت در کارآفرینان از موانع انگیزشی بر سر راه کارآفرینی آموزشی است. در پژوهشی هس و هاسل^۱ (۲۰۰۷) به عامل انگیزه به عنوان یکی از موانع کارآفرینی را اینگونه بیان کرده بودند که کارآفرینان برای ورود به نظام‌های رسمی آموزشی بسیار بی‌میل و رغبت هستند. همچنین قرونه و آهنچیان (۱۳۹۸) به دیربازده بودن فعالیت‌های آموزشی به عنوان محدودیتی در کارآفرینی آموزشی اشاره کرده است.

عامل مهم دیگر که از نتایج پژوهش به دست آمد مانع اقتصادی می‌باشد که شامل عدم حمایت مالی دولت، گرفتن مالیات از کارآفرینان، کمبود بودجه جهت راه‌اندازی کسب و کار می‌باشد. طبق نتایج حاصل از پژوهش رضایی‌زاده (۱۳۹۶) کاهش سرمایه و بودجه موردنیاز برای ایجاد و استفاده از محصولات و خدمات کارآفرینی آموزشی آسیب‌های زیادی را به کارآفرینی آموزشی تحمیل می‌کند.

مانع شناخته شده دیگر طبق نتایج پژوهش موانع مهارتی می‌باشد که شامل عدم رشد مهارت کارآفرینان، دخالت عدم افراد متخصص در این حوزه، نداشتن دانش و تخصص لازم در زمینه کسب و کار جدید، مهارت کم کارآفرینان می‌باشد. آهنچیان و قرونه (۱۳۹۸) به دخالت بیش‌از اندازه ذی‌نفعان مختلف در آموزش، برخورداری کم ذینفعان آموزشی از تفکر خلاقانه، به عنوان موانع کارآفرینی آموزشی یاد کرده اند. که تا حدودی با نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر هم‌خوانی دارد.

موانع ارتباطی یکی دیگر از مولفه‌های به دست آمده از نتایج پژوهش می‌باشد. موانع ارتباطی که خود شامل عدم مشورت افراد کارآفرین با افراد متخصص و با مهارت و عدم روابط بهتر کارآفرینان با بخش آموزش است. طبق نتیجه به دست آمده از پژوهش اعلامی (۱۳۹۶) اصلاح رابطه بین کارآفرینان و بخش آموزش، فرایند دوطرفه‌ای است که هر دو طرف باید برای این بهبود و اصلاح تلاش کنند. از یک سو بخش آموزش باید با اصلاح فرایندهای اشتباه و سنتی خود، زمینه اولیه را برای حضور بیشتر کارآفرینان فراهم کند. درمقابل، باید کارآفرینان به حیطه آموزش ورود کنند تا بتوانند فضای کنونی را تا حد امکان به سمت یک ساختار مطلوب‌تر تغییر دهند. عدم روابط بهتر کارآفرینان با بخش آموزش در پژوهش حاضر نیز به عنوان یکی از موانع کارآفرینی به دست آمده است.

یکی دیگر از موانع حاصل از نتایج داده‌ها موانع شناختی می‌باشد. که اشاره به عدم معرفی و تبیین کارآفرینی آموزشی دارد. از موانع شناختی در پژوهش‌های دیگر به عنوان مانع کارآفرینی آموزشی یاد نشده است.

آخرین یافته از نتایج، موانع اجتماعی کارآفرینی آموزشی می‌باشد. که خود شامل عدم حمایت دولت، عدم فضای مناسب برای تربیت دانشجوی کارآفرین آموزشی، ریسک پذیر بودن کارآفرینی در زمینه آموزش، عدم پذیرش این نوع کارآفرینی از سوی جامعه، ذهنیت فرهنگی جامعه، عدم وجود سیاست‌هایی برای حمایت از آموزش می‌باشند. آهنچیان و قرونه (۱۳۹۸) در پژوهشی به غیرملموس بودن نتیجه فعالیت‌های آموزشی اشاره کرده است که در پژوهش حاضر این مورد با عنوان ریسک‌پذیر بودن کارآفرینی در زمینه آموزش عنوان شده است. رضایی‌زاده و اعلامی (۱۳۹۶) نیز در پژوهشی به کمبود سیاست‌های کلان برای حمایت از آموزش و نارسایی‌های فرهنگی در خانواده‌ها و جوامع، عدم حمایت دولت، فضای نا

1 . Hess and Hassel

امن برای کارآفرینان خلاق به عنوان موانع کارآفرینی آموزشی اشاره شده است. چنانچه قوانین حمایتی از ایده‌های خلاقانه کارآفرینان وجود نداشته باشد، نه تنها این ایده‌ها به مرحله فعالیت مطلوب خود نمی‌رسند بلکه یک فضای ناامن برای کارآفرینان خلاق به وجود می‌آید تا انگیزه لازم برای خلق ایده نداشته باشند، و یا اینکه اگر ایده‌ای را خلق کردند از تسهیم آن با دیگران به منظور تکمیل و عملیاتی کردن آن ایده ابا داشته باشند.

نحوه تجزیه و تحلیل یافته‌های این پژوهش بر اساس کدگذاری باز و محوری انجام شد. در کدگذاری محوری مقوله‌های محوری که مقولات دیگر حول آن قرار می‌گیرند شناسایی گردید. مقوله‌بندی کلی مفاهیم در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۲. عنوان جدول (مقوله بندی کلی)

تم	مقوله	زیر مقوله	مصادیق از مصاحبه ها
	الف) روش تدریس	<ul style="list-style-type: none"> - ابداع روش خاص در دروسی مثل علوم و ریاضی - طراحی روش‌های جدید تدریس منطبق با نیاز- های آموزشی 	<p>در ارتباط با زمینه‌هایی آموزشی‌هایی که در ارتباط با کودکانی که نیاز به آموزش‌های ویژه دارند، مانند کودکانی که دچار رفتارهای یادگیری هستند میتونه مدنظر قرار بگیره ، ابزارهای تکنولوژی و رسانه‌های جدید آموزشی ایجاد شده. (مشارکت کننده کد ۱)</p>
۱. عوامل مرتبط با زمینه‌ها	ب) تاسیس مراکز آموزشی	<ul style="list-style-type: none"> - تاسیس یک مرکز آموزشی - ایجاد موسسه آموزشی شغلی - ایجاد مراکز آموزشی برای کودکان - ایجاد مراکز آموزشی برای والدین - ایجاد مراکز آموزشی برای بزرگسالان - ایجاد مراکز آموزش‌های سازمانی - ایجاد مراکز آموزشی برای سالمندان - ایجاد مراکز آموزشی مختص بانوان - ایجاد مراکز آموزشی برای کودکان بیش‌فعال و نقص توجه - ایجاد مراکز آموزشی برای جوانان در معرض خطر - ایجاد مراکز برای جوانان از قشر کم درآمد و فقیر - تاسیس مدارس غیرانتفاعی با روش نو - تشکیل کارگاه‌های آموزشی - تاسیس مدارس جدید با روش جدید توسط افراد متخصص 	<p>زمینه‌ها میتونه مربوط به ابداع یک روش خاصی در تدریس دروس سختی مثل ریاضی یا علوم باشه یا هر درس دیگه ای، یا میتونه مربوط به ابزارهای آموزشی جدید متناسب با تکنولوژی روز باشه، یا میتونه تاسیس یک مرکز آموزشی مثل مدارس غیرانتفاعی باشه که از خیلی وقت پیش این کار صورت گرفته، فقط باید نگاه‌ها رو تیزتر بکنیم و به نیازهای بازار آموزش نگاه ویژه ای داشته باشیم. (مشارکت کننده شماره ۲)</p> <p>برای مادران مخصوصا مادران خانه‌دار که بیشتر در معرض افسردگی هستند باز هم یک مراکز ایجاد بشه که به مادران یک سری آموزش‌هایی رو ارایه آموزش برای مادران شیرده یا باردار داشته. مدارس غیرانتفاعی خودش یک زمینه برای کارآفرینی آموزشی. یا تولید یکسری بازی‌های فکری که بشه در تدریس دروس از اونا استفاده</p>

<p>کرد و خیلی فرصت‌های دیگه (مشارکت کننده کد ۱۳)</p> <p>در حوزه آموزش کودکان، حوزه آموزش والدین، حوزه آموزش بزرگسالان، حوزه آموزش‌های سازمانی، حوزه آموزش کودکان بیش فعال، نقص توجه. (مشارکت کننده کد ۳)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - تاسیس آموزشگاه‌های مختلف با طراحی و روش جدید مثلا کنکور - تاسیس آموزشگاه‌های مهارتی - ایجاد مراکز خدمات مشاوره‌ای تحصیلی و آموزشی برای دانش آموزان، معلمان و والدین 		
<p>تولید یک محصول آموزشی یا تولید نرم‌افزارهای آموزشی، تاسیس آموزشگاه، تاسیس مدرسه همراه با خلاقیت البته که آگه بیشتر به اطرافمون نگاه کنیم این زمینه‌ها بیشتر هم هستن و محدود به این چند گزینه نمیشن. (مشارکت کننده شماره ۱۲)</p> <p>محصولات چاپی و دیجیتالی ایجاد بکننن یا یک سری کارگاه‌های متنوعی روتشکیل بدن حالا کارگاه‌ها می‌تونه موضوعات مختلفی از مباحث- آموزشی باشه. (مشارکت کننده شماره ۵)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ابزارهای آموزشی جدید متناسب با تکنولوژی روز - طراحی یک سری ابزارآلات آموزشی که متناسب با دوره تحصیلی دانش آموزان - ایجاد و طراحی محصولات چاپی و دیجیتالی - دسترسی به محصولات متنوع و نو از طریق فناوری و تکنولوژی‌های پیشرفته - تولید محصولات کمک آموزشی جدید - طراحی کتاب‌ها و نشریه‌ها و مجلاتی در زمینه آموزش با روش جدید - تولید بازی‌های فکری - تولید بازی آموزشی - تولید محتوا - کتاب‌های جدید کمک آموزشی با طرح جدید - سی‌دی‌های آموزشی مخصوص هر درس منطبق با نیازهای آموزشی 	<p>ج) محصولات و تجهیزات آموزشی</p>	
<p>اگه از قبل یکسری اپلیکیشن‌های ورزشی مخصوص کلاس‌های تربیت بدنی برای دانش آموزان طراحی می‌شد که حالا جزئیات این برنامه رو طراحان متناسب با پایه دانش آموزان طراحی میکردن به نظرم می‌تونست موفق عمل بکنه. الان قشری که بیشتر ما باید بهشون توجه بکنیم قشر سالمندان ما هستن میشه یک سری مراکز رو ایجاد بکنیم که به سالمندانمون خدمات بدیم مثل خدمات آموزش فضای مجازی چه اشکالی داره افراد سالمند هم بتونن از این تکنولوژی‌ها متناسب با نیازهاشون استفاده بکنن یا آموزش‌هایی در زمینه‌های ورزشی، سلامتی. یا مثلا بتونیم برای مادران مخصوصا مادران خانه‌دار که بیشتر در</p>	<ul style="list-style-type: none"> - طراحی اپلیکیشن‌هایی آموزشی برای بازدید غیر حضوری پژوهش‌های علوم انسانی و مطالعات تربیتی و روانشناختی - تولید نرم‌افزارهای آموزشی جدید - طراحی اپلیکیشن‌های ورزشی برای معلمان و دانش آموزان - راه‌اندازی وب‌سایت‌های آموزشی جدید - طراحی اپلیکیشن‌های مشاوره‌ای آموزشی 	<p>ه) نرم‌افزارهای آموزشی</p>	

<p>معرض افسردگی هستند(مشارکت کننده شماره ۱۳)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - دیدگاه‌های سنتی در مورد شیوه آموزش، منابع آموزشی، تکنولوژی‌های آموزشی - مقاومت در برابر تغییرات - عدم آزادی عمل در نظام آموزشی - عدم تغییر و تحول در روش‌ها و فرایندهای آموزشی - روزمرگی آموزشی - قوانین و مقررات و ساختار متمرکز و انعطاف ناپذیر در برنامه درسی - متمرکز بودن نظام آموزشی - وجود مشکل در ساختار آموزشی - عمل نکردن نظام آموزشی به وظایف دقیق خود - ضعیف شدن نظام آموزشی و عدم توجه سیاست گزاران به آن 	<p>الف) کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی</p>	<p>۲. عوامل مرتبط با موانع</p>
<p>. نظام آموزشی با تغییرات روز پیش بره چون آگه پای‌بند روش های سنتی و قدیمی باشن این خودش میتونه مانع موفقیت این کارآفرینی‌بشه- چون کارآفرینی آموزشی با تغییر و تحول همراهه. اصلا باید بین کارآفرینان و بخش آموزش یک رابطه ای وجود داشته باشه چون رابطه بین کارآفرینان و بخش آموزش رابطه دو طرفه هست که هر دوی اونا برای اصلاح و تغییر خودشون تلاش می‌کنند آگه این رابطه بین دو طرف برقرار نباشه اینم میتونه یک مانعی باشه. در کشور ما قوانین و نهاد پشتیبان برای توسعه کارآفرینی آموزشی وجود نداره و کارآفرینان رغبت و تمایل ندارند که در این زمینه فعالیت بکنند.(مشارکت کننده شماره ۹)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - دیربازده بودن فعالیت‌های آموزشی - عدم علاقه و رغبت به تغییرات و مهارت کم کارآفرینان - عدم علاقه و همکاری متخصصان تعلیم و تربیت با متخصصان سایر حیطه‌های علمی همچون فناوری، روانشناسی - نبود انگیزه و رغبت کارآفرینان 	<p>ب) موانع انگیزشی</p>	
<p>به نظر من بیشتر شکست‌ها مربوط به این هست که افراد کارآفرین دانش و تخصص لازم رو در زمینه کسب و کار ندارند و زود شکست می‌خورن یا به دلایل شرایط نامناسب اقتصادی، ضعف در</p>	<ul style="list-style-type: none"> - عدم حمایت مالی دولت - گرفتن مالیات از کارآفرینان - کمبود بودجه جهت راه‌اندازی کسب و کار 	<p>ج) موانع اقتصادی</p>	

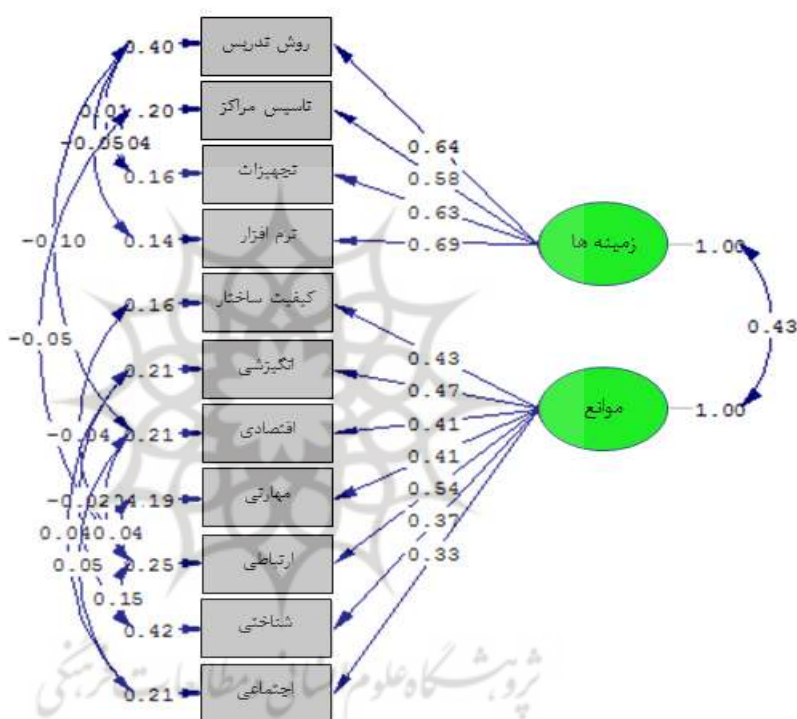
<p>قسمت بازاریابی یا فروش محصولات، مشورت نگرفتن از افراد با تجربه می‌تونه باعث شکست یک کارآفرین بشه. (مشارکت کننده شماره ۷)</p>			
<p>برخی موانع شناختی است که افراد برای شاغل شدن در حوزه های دولتی تحصیل می‌کنند. برخی موانع مهارتی در دانشگاه‌ها است که باید مهارت کارآفرینی را رشد دهند، برخی موانع اجتماعی و موانع دیگر. (مشارکت کننده شماره ۳)</p>	<p>- دخالت افراد غیرمتخصص در حوزه‌ی کارآفرینی آموزشی - نداشتن دانش و تخصص لازم در زمینه کسب و کار جدید - مهارت کم کارآفرینان</p>	<p>(د) موانع مهارتی</p>	
<p>باید بین کارآفرینان و بخش آموزش یک رابطه‌ی وجود داشته باشه چون رابطه بین کارآفرینان و بخش آموزش رابطه دو طرفه هست که هر دوی اونا برای اصلاح و تغییر خودشون تلاش می‌کنند اگه این رابطه بین دو طرف برقرار نباشه اینم میتونه یک مانعی باشه. (مشارکت کننده شماره ۹)</p>	<p>- عدم مشورت افراد کارآفرین با افراد متخصص و بامهارت - عدم روابط بهتر کارآفرینان با بخش آموزش</p>	<p>(ه) موانع ارتباطی</p>	
<p>این کارآفرینی آموزشی خودش یک حوزه‌ی جدیدی هست و کارهای پژوهشی اینقدر باید در این زمینه انجام بشه که بستر لازم رو برای این کارآفرینی فراهم کنه. کارآفرینی آموزشی رو به جامعه ما معرفی نکردن یعنی به طور کل در جامعه ما این نوع کارآفرینی تبیین نشده است. (مشارکت کننده شماره ۳)</p>	<p>- عدم معرفی و تبیین کارآفرینی آموزشی</p>	<p>(ر) موانع شناختی</p>	
	<p>- عدم حمایت اجتماعی - عدم پشتیبانی برای توسعه کارآفرینی آموزشی - عدم فضای مناسب برای تربیت دانشجوی کارآفرین - ریسک پذیر بودن کارآفرینی در زمینه آموزش - عدم پذیرش کارآفرینی آموزشی از سوی جامعه - نگاه محافظه کارانه‌ی جامعه و سیاست گزاران - ذهنیت فرهنگی جامعه و عدم پذیرش تغییرات - عدم اراده سیاست گزاران برای انجام تغییرات - تربیت منابع انسانی ضعیف در جامعه</p>	<p>(ز) موانع اجتماعی</p>	

پس از مقوله‌بندی، پرسشنامه‌ای از روی مقوله‌ها و مفاهیم جدول (۲) به منظور شناسایی و اولویت‌بندی زمینه‌ها و موانع اجرا شد.

بررسی ساختار عاملی تأییدی و روایی سازه ابزار اندازه‌گیری

در این قسمت ساختار عاملی و بررسی روایی سازه با استفاده از نرم‌افزار لیزرل بررسی شد. جهت بررسی برازش مدل از شاخص‌های برازش استفاده شده است که در جدول (۳) گزارش شده است. برای مشخص نمودن این که آیا متغیرهای مکنون پژوهش در هر دو بعد پرسشنامه یعنی زمینه‌ها و موانع به درستی توسط عوامل فرعی (مؤلفه‌ها) سنجیده می‌شوند، از تحلیل عاملی مرتبه‌ی اول استفاده شد که نتایج آن در زیر گزارش شده است:

شکل ۱. تحلیل عاملی مرتبه‌ی اول زمینه‌ها و موانع کارآفرینی

Chi-Square=73.91, df=31, P-value=0.00002, RMSEA=0.080

با توجه به شکل (۱) مشخص می‌شود که متغیرهای مشاهده‌شده به خوبی می‌توانند متغیرهای پنهان را تبیین کنند. از آن جاکه بار عاملی (ضریب لامبدا) تمام متغیرهای مشاهده‌شده (مؤلفه‌ها) بزرگ‌تر از $0/3$ است بنابراین از رابطه مطلوبی با متغیرهای پنهان (زمینه‌ها و موانع کارآفرینی) برخوردار می‌باشند. برای مشخص نمودن میزان برازش الگو از شاخص‌های قابل‌ارائه در نرم‌افزار لیزرل استفاده شده که این شاخص‌ها در جدول (۳) ارائه شده است:

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی الگوی تحلیل عاملی تأییدی

شاخص برازندگی	دامنه قابل پذیرش	میزان به دست آمده
خی دو (χ^2)	-	۷۳/۹۱
نسبت خی دو به درجه آزادی	کم‌تر از ۵	۲/۳۸
شاخص نرم شده برازندگی (NFI)	نزدیک به ۱	۰/۹۶

۰/۹۵	نزدیک به ۱	شاخص نرم نشده برازندگی (NNFI)
۰/۹۷	نزدیک به ۱	شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)
۰/۹۷	نزدیک به ۱	شاخص برازندگی فزاینده (IFI)
۰/۹۴	نزدیک به ۱	شاخص برازندگی (GFI)
۰/۰۸	کم‌تر از ۰/۱	ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)

بر اساس نتایج جدول (۳) و همچنین شکل (۱) عوامل فرعی شکل‌دهنده‌ی هریک از متغیرهای مکنون عوامل مناسبی است؛ زیرا شاخص‌های برازش الگو در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول، برازش الگو را تأیید می‌نمایند. در این پژوهش برای ارزیابی الگو از شاخص‌های χ^2 دو، نسبت χ^2 دو به درجه آزادی، شاخص نرم شده برازندگی (NFI^۱)، شاخص نرم نشده برازندگی (NNFI^۲)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI^۳)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI^۴)، شاخص برازندگی (GFI^۵)، و شاخص ریشه دوم برآورد خطای واریانس تقریب (RMSEA^۶) استفاده شد. و مطابق با جدول تمامی شاخص‌ها الگوی تأیید عاملی تأییدی را تأیید می‌نمایند. همچنین جهت بررسی معنادار بودن روابط بین متغیرها از آماره آزمون t یا همان T-value استفاده شد؛ که نتایج آن در جدول شماره (۴) گزارش شده است.

جدول ۴. مقادیر T-value محاسبه شده در الگوی تأییدی

متغیر	مؤلفه‌ها	مقدار T-VALUE
زمینه‌های کارآفرینی	روش تدریس	۹/۴۶
	تاسیس مراکز آموزشی	۱۱/۳۷
	محصولات و تجهیزات آموزشی	۱۲/۰۷
	نرم افزار آموزشی	۱۲/۸۸
موانع کارآفرینی	کیفیت ضعیف ساختار	۱۱/۴۰
	موانع انگیزشی	۱۱/۰۹

۱۰/۴۰	موانع اقتصادی
۱۰/۶۲	موانع مهارتی
۱۰/۳۲	موانع ارتباطی
۶/۹۹	موانع شناختی
۸/۴۵	موانع اجتماعی

از آنجا که معناداری در سطح خطای ۰/۰۵ بررسی شده است، بنابراین اگر میزان مقادیر حاصله با آزمون t-value از ۱/۹۶ (سطح بحرانی t) کوچکتر محاسبه شود، رابطه معنادار نیست. همان‌طور که در جدول (۳) مشخص شده است مقادیر آزمون t برای تمامی ارتباطات اصلی الگو، معنادار می‌باشند. با توجه به اینکه مقدار آماره t به دست آمده از ۱/۹۶ بزرگتر است بنابراین همبستگی مشاهده شده بین متغیرهای مشاهده شده (مؤلفه‌ها) و هریک از متغیر پنهان پژوهش کاملاً معنادار می‌باشد.

اولویت‌بندی زمینه‌های کارآفرینی آموزشی

سوال پژوهش: زمینه‌های کارآفرینی آموزشی از دیدگاه متخصصان کارآفرینی آموزشی کدامند و اولویت‌بندی آنها به چه صورت است؟

جدول ۵. نتایج آزمون فریدمن مقایسه مولفه‌های زمینه‌ها کارآفرینی آموزشی

رتبه بندی ها	
میانگین رتبه ها	مولفه ها
۲/۷۴	روش تدریس
۱/۹۸	تاسیس مراکز آموزشی
۲/۶۸	محصولات و تجهیزات آموزشی
۲/۶۰	نرم افزار آموزشی

با توجه به مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که بالاترین میانگین رتبه (۲/۷۴) مربوط به مولفه روش تدریس اختصاص دارد و در رتبه‌های بعدی میانگین رتبه (۲/۶۸) به مولفه محصولات و تجهیزات آموزشی، میانگین رتبه (۲/۶۰) به مولفه نرم افزار آموزشی و آخرین رتبه هم مربوط به مولفه تاسیس مراکز آموزشی با میانگین رتبه (۱/۹۸) است.

جدول ۶. معنی داری و گزارش آزمون فریدمن

آماره	مقدار
تعداد نمونه	۲۱۷
آماره کای اسکوتر	۵۳/۷۶
درجه آزادی	۳
سطح معنی داری	۰/۰۰۰

در جدول (۶) مقدار سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است. پس بین مولفه‌های زمینه‌های کارآفرینی آموزشی تفاوت معنی دار وجود دارد.

اولویت بندی موانع کارآفرینی آموزشی

سوال پژوهش: موانع کارآفرینی آموزشی از دیدگاه متخصصان کارآفرینی آموزشی کدامند و اولویت بندی آنها به چه صورت است؟

جدول ۷. نتایج آزمون فریدمن مقایسه مولفه های موانع کارآفرینی آموزشی

رتبه بندی ها	
میانگین رتبه ها	مولفه ها
۳/۸۷	کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی
۳/۲۵	موانع انگیزشی
۳/۹۳	موانع اقتصادی
۴/۷۴	موانع مهارتی
۴/۵۰	موانع ارتباطی
۴/۷۵	موانع شناختی
۲/۹۶	موانع اجتماعی

با توجه به مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که بالاترین میانگین رتبه (۴/۷۵) مربوط به مولفه موانع شناختی اختصاص دارد و در رتبه‌های بعدی میانگین رتبه (۴/۷۴) به مولفه موانع مهارتی، میانگین رتبه (۴/۵۰) به مولفه موانع ارتباطی، میانگین رتبه (۳/۹۳) به موانع اقتصادی، میانگین رتبه (۳/۸۷) به کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی، میانگین رتبه (۳/۲۵) به مولفه موانع انگیزشی و آخرین رتبه هم مربوط به مولفه موانع اجتماعی با میانگین رتبه (۲/۹۶) است.

جدول ۸. معنی داری و گزارش آزمون فریدمن موانع کارآفرینی آموزشی

مقدار	آماره
۲۱۷	تعداد نمونه
۱۵۷/۳۲	آماره کای اسکوتر
۶	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری

در جدول (۸) مقدار سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است. پس بین مولفه‌های موانع کارآفرینی آموزشی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

باتوجه به نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنوف می‌توان اظهار نمود که تمامی متغیرها غیر نرمال می‌باشند؛ زیرا سطح معناداری کلیه مقادیر Z در هریک از متغیرها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد ($p < 0/05$). بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که از آزمون‌های ناپارامتری برای تحلیل فرضیه‌های تحقیق می‌توان استفاده کرد.

نتیجه گیری

ما در این پژوهش زمینه‌ها و موانع کارآفرینی آموزشی را اولویت بندی کردیم. آزمون مورد استفاده جهت اولویت بندی فریدمن می‌باشد. مطابق با نتایج به دست آمده برای زمینه‌های کارآفرینی آموزشی بالاترین میانگین رتبه (۲/۷۴) مربوط به مولفه ارائه روش تدریس جدید اختصاص دارد که به عنوان اولویت اول در زمینه‌های کارآفرینی آموزشی شناخته شد و رتبه‌های بعدی به ترتیب محصولات و تجهیزات کمک آموزشی با میانگین رتبه (۲/۶۸)، نرم‌افزار آموزشی با میانگین رتبه (۲/۶۰)، تاسیس مراکز آموزشی با میانگین رتبه (۱/۹۸) می‌باشد که در ذیل به تبیین هر کدام از آن‌ها پرداخته‌ایم.

ارائه روش تدریس

با توجه به اینکه پژوهشی دقیقاً با عنوان شناسایی زمینه‌ها و فرصت‌های کارآفرینی آموزشی انجام نشده است اما نتایج برخی پژوهش‌ها به وجود زمینه‌های مذکور در قسمت فوق اشاره کرده است. یکی از زمینه‌های شناسایی شده، ارائه‌ی روش‌های تدریس جدید (در دروسی مثل ریاضی و علوم، فارسی و ...) می‌باشد. اسمیت و پیترسون^۱ (۲۰۰۶) در پژوهشی بیان می‌دارند که کارآفرینی آموزشی حیطه‌ای از کارآفرینی اجتماعی است که بنا دارد تا: (۱) تغییراتی را در سیاست‌ها، سیستم و فرایندهای آموزشی ایجاد کند، (۲) به ذینفعان خود کمک کند تا طرز فکر و مهارت‌های موردنیاز برای ایجاد یک کسب و کار نوآورانه جدید را بیاموزند، و (۳) روش‌های تدریس و یادگیری جدیدی را مبتنی بر تجربه و کار عملی یادگیرندگان طراحی نماید. همانگونه که در این تعریف پیداست، کارآفرینی آموزشی از دو عرصه اصلی برای بروز و فعالیت خود برخوردار است: (۱) تغییر در نظام آموزشی - اعم از سیاست‌ها، فرایندها، و روش‌های تدریس - به گونه‌ای که خروجی‌های آن نظام آموزشی از توانمندی‌ها و شایستگی‌های بیشتری برای نوآوری و فعالیت کارآفرینانه برخوردار باشند و (۲) کمک به ذینفعان مختلف برای طراحی و راه‌اندازی کسب و کارهای نوآورانه آموزشی (رضایی‌زاده و اعلامی، ۱۳۹۶).

تاسیس مراکز آموزشی

یکی دیگر از زمینه‌های شناسایی شده، تاسیس مراکز آموزشی می‌باشد. در پژوهش حاضر به ایجاد مراکز آموزشی برای کودکان، بزرگسالان، سالمندان، بانوان، کودکان بیش‌فعال و نقص توجه، جوانان در معرض خطر (جوانان بی‌سرپرست، جوانان فقیر و کم درآمد) و تاسیس مدارس غیر دولتی، ایجاد کارگاه‌های آموزشی، ایجاد مراکز خدمات مشاوره‌ای، تاسیس آموزشگاه‌های کنکور با ساختاری جدید و متنوع اشاره شده است. مطابق با پژوهش رضایی‌زاده و اعلامی (۱۳۹۶)، در ایران نیز تجربیاتی مانند مدرسه باغچه‌بان، کانون فرهنگی آموزش، مدرسه‌ی تابستانی کسب و کار شریف، موسسه تبیان، مجتمع فنی تهران، رای آموز، پرتو، محل توسعه مهارت‌های من (متمم) و وب یاد را می‌توان به عنوان مثال‌هایی از مراکزی که مستقیم یا غیرمستقیم به مدارس، دانشگاه‌ها و یادگیرندگان و یاددهندگان آنها و در سطحی عام‌تر به عموم مردم خدمات می‌دهند، یاد کرد.

محصولات و تجهیزات آموزشی

زمینه دیگر شناسایی شده محصولات و تجهیزات آموزشی می‌باشد. که این محصولات شامل ابزارهای آموزشی جدید متناسب با تکنولوژی روز، طراحی و ایجاد محصولات چاپی و دیجیتالی آموزشی (سی‌دی‌های آموزشی مخصوص هر درس منطبق با روش‌های جدید و پروژکتورها، ...)، طراحی کتاب‌ها و نشریه‌ها و مجلاتی در زمینه آموزش با روش‌هایی جدید و خلاق (کتاب‌های جدید کمک آموزشی با طراحی جدید و ... و تولید محتوا و تولید بازی‌های فکری و آموزشی می‌باشد. این محصولات باید مطابق با نیازهای بازار آموزش طراحی و تولید گردد. این مورد با نتایج حاصل از پژوهش‌های قبلی نیز همسو می‌باشد. رضایی‌زاده و اعلامی (۱۳۹۶) در پژوهشی به طراحی سخت‌افزارهای آموزشی به عنوان زمینه‌ای از کارآفرینی آموزشی اشاره کرده است. این سخت‌افزارها نیز گستره وسیعی دارند که از آن جمله می‌توان به: دستگاه‌های بازی‌های بازپخش اطلاعات در کلاس‌های درسی (مانند پروژکتور و اورهد)، دستگاه‌های ضبط و بازپخش صوت و تصویر، و رایانه‌های آموزشی اشاره کرد. همچنین کلاس‌های

1 . Smith and Peterson

کمک آموزشی به صورت فوق العاده و به منظور کلاسهای اصلی در پایه‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی، کتاب‌های کمک آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرند. جذابیت ابزارهای آموزشی، موجب ترویج استفاده از آنها شده است. این ابزارها دارای ابزارهای بصری زیادی می‌باشند.

طراحی نرم‌افزارهای آموزشی

زمینه آخر شناسایی شده طراحی نرم‌افزارهای آموزشی می‌باشد. که این مورد شامل طراحی اپلیکیشن‌هایی آموزشی در بازدیدهای غیرحضوری، راه‌اندازی وب سایت‌های آموزشی، طراحی اپلیکیشن‌های ورزشی برای معلمان و دانش‌آموزان و طراحی اپلیکیشن‌های مشاوره‌ای می‌باشد. مطابق با پژوهش رضایی‌زاده و اعلامی (۱۳۹۶) نرم‌افزارهای کمک آموزشی که در قالب لوح‌های فشرده، باتهای تلگرامی، دستگاه‌های موبایل و .. عرضه می‌شوند. از جمله فناوریهای نوینی که در سالیان اخیر در عرصه یادگیری به شدت محل توجه بوده است. می‌توان به فناوری‌های واقعیت افزوده، واقعیت مجازی، شبیه‌سازهای سه بعدی و بازی‌های آموزشی اشاره کرد که در طول به ویژه دهه گذشته، انقلابی در حیطه نرم‌افزارهای کمک آموزشی ایجاد کرده است. در کشور ایران نیز وبسایت‌هایی مانند موسسه وب سایت وب یاد سایت آنلاین آموزش راه‌اندازی شده است. در این سایت مدل تازه‌ای از یادگیری رخ می‌دهد به طوری که شبکه‌ای از علاقمندان به یاددهی و یادگیری تشکیل می‌شوند و همه افراد همزمان نقش مدرس و یادگیرنده را ایفا می‌کنند و این تحول بزرگی در آموزش آنلاین است.

در تبیین یافته‌های مربوط به زمینه‌های کارآفرینی آموزشی می‌توان گفت با توجه به اینکه زمینه‌های کارآفرینی آموزشی از نظراساتید متخصص کارآفرینی آموزشی شناسایی شده است و از آنجا که کارآفرینی آموزشی دارای کاربردی دوگانه هستند. در وهله اول، آنها می‌توانند برای استفاده بهینه از ظرفیت ارزنده دانشجویان، فارغ‌التحصیلان و متخصصان حیطه آموزش و یادگیری در جامعه استفاده کنند. در بسیاری از جوامع این ظرفیت تا حدود زیادی مغفول و بلا استفاده مانده است. این بلااستفادگی، موجب هدر رفتن سرمایه‌های زیادی در جوامع می‌شود و علاوه بر آن، موجب بروز سرخوردگی و یاس در بخش‌های قابل توجهی از جامعه که در این حیطه ورود پیدا کرده‌اند می‌شود. دومین کارکرد کارآفرینی آموزشی این است که ظرفیت‌های این کارآفرینی برای توسعه جامعه در لایه‌ها و بخش‌های مختلف آن بکار خواهد بست. «آموزش» یکی دیگر از بخش‌های بسیار پرظرفیت و زیر بنایی هر جامعه توسعه یافته‌ای است که بدون آن، امکان توسعه یافتگی برای آن جامعه متصور نبوده است. به عبارت دیگر، آموزش یکی از پیش‌نیازهای ضروری و غیرقابل انکار توسعه یافتگی در هر جامعه‌ای است. اما، این آموزش برای اینکه تبدیل به موتور توسعه یافتگی شود، نیازمند برخورداری از شرایطی است که «نوآوری» یکی از مهم‌ترین این شرایط است. این نوآوری، بر آن است که شرایط محیط یاددهی-یادگیری را با اقتضائات روز آن همخوان تر کند. و این همخوانی، یکی از پیش‌شرط‌های مهم در موفقیت و تاثیرگذاری آموزش محسوب می‌شود. بنابراین بایستی بستر مناسبی برای اجرای ایده‌ها و زمینه‌های کارآفرینی آموزشی در کشوری مانند ایران فراهم شود.

برای آغاز هر فعالیت داشتن طرح و نقشه فعالیت ضروری است. در صورتی که اهداف به صورت دقیق و سنجیده، طراحی شوند و به منابع و موانع واقع‌بینانه توجه شود می‌توان به آینده هر فعالیت امیدوار بود. در کارآفرینی آموزشی نیز اگر موانع مربوط به آن شناسایی شود و در جهت اجرایی کردن زمینه‌ها و از بین بردن موانع برآییم می‌توان فعالیت‌های بزرگتری در حوزه‌ی آموزش انجام داد. در این پژوهش در بخش کیفی بعد از کدگذاری باز و محوری مقوله‌های مربوط به موانع شامل (۱) کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی (۲) موانع انگیزشی (۳) موانع اقتصادی (۴) موانع مهارتی (۵) موانع ارتباطی (۶) موانع شناختی (۷) موانع اجتماعی می‌باشد. در پایان پژوهش براساس داده‌های به دست آمده پرسشنامه‌ای ساخته شد. در بخش کمی نتایج آزمون تحلیل عاملی تاییدی، ۷ عامل مربوط به موانع را مورد تایید قرار داد. برای اولویت‌بندی موانع از آزمون فریدمن استفاده شد. در قسمت موانع بالاترین رتبه به موانع شناختی اختصاص دارد و به ترتیب در رتبه‌های بعدی به موانع مهارتی، موانع ارتباطی، موانع اقتصادی، کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی، موانع انگیزشی و موانع اجتماعی است.

در تبیین موانع کارآفرینی آموزشی نیز می‌توان گفت چالش‌های زیادی بر سر راه کارآفرینی آموزشی وجود دارند که بدون توجه به این چالش‌ها نمی‌توان به موفقیت کارآفرینی آموزشی امیدوار بود. در پژوهش حاضر سعی بر این شد به این سوال که چه سیاست‌ها و اقداماتی مانع از موفقیت کارآفرینی آموزشی می‌شود؟ پاسخ داده شود.

کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی

مطابق با نتایج به دست آمده یکی از عواملی که مانع از موفقیت کارآفرینی آموزشی می‌شود کیفیت ضعیف ساختار نظام آموزشی است که این یافته کاملاً با یافته پژوهشی که اعلامی (۱۳۹۶) به دست آورده بود کاملاً منطبق می‌باشد. مطابق این پژوهش، یکی از اهداف و کارکردهای کارآفرینی آموزشی ارتقای کیفی نظام‌های آموزشی است. ضعف نظام‌های آموزشی به چند طریق زیر می‌تواند سرعت و کیفیت کارآفرینی آموزشی را کند کرده و برای آن مانع‌تراشی کند.

۱) تربیت منابع انسانی ضعیف (۲) افزایش مقاومت در برابر تغییر (۳) ضعف مربیان و معلمان فعال در حوزه آموزش (۴) ضعف یادگیرندگان (۵) ضعف قوانین و مقررات آموزشی

موانع انگیزشی

عامل دیگر حاصل از نتایج موانع انگیزشی می‌باشد. طبق این نتایج دیربازده بودن فعالیت‌های آموزشی، عدم علاقه و رغبت به این نوع از کارآفرینی، مهارت کم کارآفرینان در این حوزه و عدم علاقه و همکاری متخصصان تعلیم و تربیت با متخصصان سایر حیطه‌های علمی همچون فناوری، روانشناسی، نبود انگیزه و رغبت در کارآفرینان از موانع انگیزشی بر سر راه کارآفرینی آموزشی است. در پژوهشی هس و هاسل^۱ (۲۰۰۷) به عامل انگیزه به عنوان یکی از موانع کارآفرینی را اینگونه بیان کرده بودند که کارآفرینان برای ورود به نظام‌های رسمی آموزشی بسیار بی‌میل و رغبت هستند. همچنین قرونه و آهنچیان (۱۳۹۸) به دیربازده بودن فعالیت‌های آموزشی به عنوان محدودیتی در کارآفرینی آموزشی اشاره کرده است.

موانع اقتصادی

عامل مهم دیگر که از نتایج پژوهش به دست آمد مانع اقتصادی می‌باشد که شامل عدم حمایت مالی دولت، گرفتن مالیات از کارآفرینان، کمبود بودجه جهت راه‌اندازی کسب و کار می‌باشد. طبق نتایج حاصل از پژوهش رضایی‌زاده (۱۳۹۶) کاهش سرمایه و بودجه موردنیاز برای ایجاد و استفاده از محصولات و خدمات کارآفرینی آموزشی آسیب‌های زیادی را به کارآفرینی آموزشی تحمیل می‌کند.

موانع مهارتی

مانع شناخته شده دیگر طبق نتایج پژوهش موانع مهارتی می‌باشد که شامل عدم رشد مهارت کارآفرینان، دخالت عدم افراد متخصص در این حوزه، نداشتن دانش و تخصص لازم در زمینه کسب و کار جدید، مهارت کم کارآفرینان می‌باشد. آهنچیان و قرونه (۱۳۹۸) به دخالت بیش از اندازه ذی‌نفعان مختلف در آموزش، برخورداری کم ذینفعان آموزشی از تفکر خلاقانه، به عنوان موانع کارآفرینی آموزشی یاد کرده اند. که تا حدودی با نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر هم‌خوانی دارد.

موانع ارتباطی

1 .Hess and Hassel

یکی دیگر از مولفه‌های به دست آمده از نتایج پژوهش موانع ارتباطی می‌باشد. موانع ارتباطی که خود شامل عدم مشورت افراد کارآفرین با افراد متخصص و با مهارت و عدم روابط بهتر کارآفرینان با بخش آموزش است. طبق نتیجه به دست آمده از پژوهش اعلامی (۱۳۹۶) اصلاح رابطه بین کارآفرینان و بخش آموزش، فرایند دوطرفه‌ای است که هر دو طرف باید برای این بهبود و اصلاح تلاش کنند. از یک سو بخش آموزش باید با اصلاح فرایندهای اشتباه و سنتی خود، زمینه اولیه را برای حضور بیشتر کارآفرینان فراهم کند. درمقابل، باید کارآفرینان به حیطه آموزش ورود کنند تا بتوانند فضای کنونی را تا حد امکان به سمت یک ساختار مطلوب‌تر تغییر دهند. عدم روابط بهتر کارآفرینان با بخش آموزش در پژوهش حاضر نیز به عنوان یکی از موانع کارآفرینی به دست آمده است.

موانع شناختی

یکی دیگر از موانع حاصل از نتایج داده‌ها موانع شناختی می‌باشد. که اشاره به عدم معرفی و تبیین کارآفرینی آموزشی دارد. از موانع شناختی در پژوهش‌های دیگر به عنوان مانع کارآفرینی آموزشی یاد نشده است.

موانع اجتماعی

آخرین یافته از نتایج، موانع اجتماعی کارآفرینی آموزشی می‌باشد. که خود شامل عدم حمایت دولت، عدم فضای مناسب برای تربیت دانشجوی کارآفرین آموزشی، ریسک پذیر بودن کارآفرینی در زمینه آموزش، عدم پذیرش این نوع کارآفرینی از سوی جامعه، ذهنیت فرهنگی جامعه، عدم وجود سیاست‌هایی برای حمایت از آموزش می‌باشند. آهنگچیان و قرونه (۱۳۹۸) در پژوهشی به غیرملموس بودن نتیجه فعالیت‌های آموزشی اشاره کرده است که در پژوهش حاضر این مورد با عنوان ریسک‌پذیر بودن کارآفرینی در زمینه آموزش عنوان شده است. رضایی‌زاده و اعلامی (۱۳۹۶) نیز در پژوهشی به کمبود سیاست‌های کلان برای حمایت از آموزش و نارسایی‌های فرهنگی در خانواده‌ها و جوامع، عدم حمایت دولت، فضای نا امن برای کارآفرینان خلاق به عنوان موانع کارآفرینی آموزشی اشاره شده است. چنانچه قوانین حمایتی از ایده‌های خلاقانه کارآفرینان وجود نداشته باشد، نه تنها این ایده‌ها به مرحله فعالیت مطلوب خود نمی‌رسند.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه شهیدمدنی آذربایجان- تبریز به خاطر حمایت معنوی / همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

References

- Ahanchian, Mohammadreza , Koroneh, Dawood (2018). Educational entrepreneurship. Tehran: Publishing Organization of Study and Editing (Samt).
- Ahanchian, Mohammadreza (2018). An introduction to educational management. Tehran: Ney Publishing.
- Demali, Farnoosh; Sayewand, Zahra. (2019). Educational entrepreneurship: opportunities and challenges. Management excerpt monthly. 21(216), 46.
- Ahmad Pourdari; Mahmoud, (1380). Entrepreneurship (definitions, theories, models), Tehran: Pardis Publications.
- Delami, Farnoosh and Ansarifard, Majid. (2018). Analysis of the gap in the quality of education and research services from the perspective of Tehran State University students, 12(2) 295-318.
- Hassan Moradi, Narges. (1385). A suitable model for creating an entrepreneurial university, Economics and Management Quarterly, (69), 31-40.
- Khokhab, Shahrabano and Rastegar, Abbas Ali. (2012). Educational entrepreneurship, entrepreneurial culture (challenges and solutions), cultural engineering, 8 (75), 176-192.
- Dehghanpour Farshah, Ali. (1381). Entrepreneurship and entrepreneurs, definitions and characteristics, Industries Quarterly, 1(33), 3-9.
- Rezaeizadeh, Morteza and Demili, Farnoosh. (2016). Educational entrepreneurship, basic principles and examples. Tehran: Alam Ostadan Publications

- Koroneh, Daoud. (2016). Educational entrepreneurship, a new approach in the field of educational sciences, National Conference on New Approaches to Human Sciences in the 21st Century, Rasht, Imam Sadiq University, 16 Azar
- Kianmanesh, Alireza and Saraei, Javed. (2014). Mixed research methods. Tehran: Aizh Publications.
- Hassel, B. C. (2008). " Attracting entrepreneurs to k_12", in F. M. Hess (Ed.), The Future of education entrepreneurship, cambridge: Harward education press.
- Hess, F. M., Hassel, B.C. (2006). Fueling Educational Entrepreneurship: Addressing the Human Capital Challenge. Journal of Entrepreneurship, 15(2), 97-114.
- Hess, F.M. Kappan, P. D. (2007). The Case for Educational Entrepreneurship: Hard Truths About Risk, Reform, and Reinvention. Bloomington. 89 (3), 21.
- Hess, F. M. (2006). Welcoming the Entrepreneurial Era?, in Education Week. 26 (10), 32-40.
- Levin, H. M. (2006). Why is educational entrepreneurship so difficult? Paper presented at the Conference on Educational Entrepreneurship, American Enterprise Institute, Washington, DC.
- Levin, H. M. (2006). Why is educational entrepreneurship so difficult. Educational entrepreneurship, 165-182.
- Lacatus, M. L., and Staiculescu, C. (2016). Entrepreneurship in Education. In International conference knowledge-based organization , 22, 438-443.
- Sadler ,R. J. (2001). A Framework for the Emergence of Entrepreneurship and Innovation in Education. Conf Paper sadler.
- Smith, K., Petersen, J. L. (2006). What is educational entrepreneurship? In F. M. Hess (Ed.), Educational entrepreneurship: Realities, challenges, possibilities (pp. 135). Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- Smith, K., Petersen, J., Landry. (2006). What Is Educational Entrepreneurship?, Written for Educational Entrepreneurship: Realities, Challenges, Possibilities, edited by Frederick M. Hess, Harvard Education Press .
- Smith, K., Peterson, J. L. (2006). What is Educational Entrepreneurship, in Hess, F. M. (editor), Educational Entrepreneurship Cambridge: Harvaed education press.
- Sadler, R. (2001) .A farmwork for the emergence of Entrepreneurship and innovation in education, Conference paper for the center for the Universities, Malaysia: Tunabdul Razak University E-Journal, 5, 36-51.
- Wiseman, A. W. (2015). International educational innovation and public sector entrepreneurship. Emerald Group Publishing.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی